

KARTLEGGING AV SKOLESITUASJONEN Vedlegg 1a (gjennomføres av kontaktlærer)	NOTATER
Fravær og vegringsatferd hos eleven (Varighet og hyppighet av fravær, fraværsmønster, hele dager og/eller enkelttimer. Fravær knyttet til fag, situasjoner, personer, aktiviteter. Mønster av vegringsatferd uten fravær, dvs. at eleven forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner, personer, aktiviteter.) Har eleven tidligere i skoleløpet hatt mye fravær eller vist vegringsatferd? Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden? Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse. Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel. Fag/områder der eleven har vansker. Enkelsituasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hva var annerledes og som gjorde at det gikk det bra denne gangen? Hvilke viktige voksenrelasjoner har eleven på skolen og hvordan fungerer disse? Hvilke viktige relasjoner har eleven til jevnaldrende på skolen? Er skoledagen organisert, strukturert og forutsigbar for eleven? Hvilke tiltak er prøvd ut på skolen og hvordan har dette fungert? Hvilke tiltak er igangsatt i skole – hjem samarbeidet og hvordan har dette fungert?	

INFORMASJON FRA ELEVEN Vedlegg 1b (gjennomføres av den som har best relasjon til eleven)	NOTATER
Hvilke fag, situasjoner eller aktiviteter på skolen er det eleven liker? Hvilke ressurser har eleven? Hva er den god på, interessert i, motivert for?	
Er det aktiviteter, fag eller situasjoner som eleven opplever som vanskelige eller ubehagelige? (Lese høyt eller svare på spørsmål foran klassen, ha prøver, ha kroppsøving, fag der eleven må eksponere seg i en gruppe, snakke med voksne på skolen, be læreren om hjelp, jobbe sammen med eller leke med medelever, bruke skolens toalett, spise i klassen, dra hjemmefra om morgenen, forlate foreldrene, skoleveien)	
Har eleven vonde følelser knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt i forhold til skolesituasjonen? Hva slags følelser dreier det seg om? (trist, redd, flau, nervøs, engstelig, sint)	
Har eleven negative tanker knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt til skolesituasjonen? Hva er det eleven tenker? (bekymringer, negative forventninger, tanker om hva som er skummelt eller vanskelig)	
Har eleven andre bekymringer eller har eleven opplevd noe utenom skolesituasjonen som han/hun er opptatt av?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden? Er det situasjoner eller aktiviteter utenfor skolen i skoletiden som gjør det fristende for eleven og ikke møte opp? (Dataspill, møte venner, shopping, god mat, andre hyggelige ting som skjer hjemme)	
Hvilke lærere eller andre voksne på skolen har eleven et godt forhold til, evt. et negativt forhold til?	
Situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hva var det som gjorde at det gikk bra?	
Er skolehverdagen oversiktlig og forutsigbar for eleven? (Har eleven oversikt over skolehverdagen og skoleuka, hvilke lærere/assistenter som er inne i de ulike timene, hvem eleven kan gå til dersom det er behov for en samtale etc.)	
Har eleven gode venner?	

INFORMASJON FRA FORESATTE Vedlegg 1c (gjennomføres av kontaktlærer)	
Foresattes opplevelse av elevens generelle trivsel, på skolen og i fritiden. Hvilke ressurser har eleven/barnet? Hva er eleven/barnet god på, interessert i, motivert for?	
Foresattes beskrivelse og forståelse av elevens vansker. Tenker foresatte det kan dreie seg om skolesituasjonen eller er det andre forklaringer?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?	
Beskrivelse av eventuell vegringsatferd hjemme (Er det vanskelig å få eleven til å gjøre seg klar til å gå på skolen om morgenen, har eleven fysiske plager i forbindelse med krav om skoleoppmøte, men er ellers frisk, unngår eleven å treffe venner eller delta på fritidsaktiviteter)	
Når eleven har fravær, hva skjer i tiden eleven er borte fra skolen? (dataspill, besøk av familie, ekstra oppmerksomhet fra foresatte, treffer venner utenfor skolen, skolearbeid)	
Helsemessige forhold av betydning for elevens fungering og fravær. (Eventuell sykdomshistorikk, søvnrytme, matlyst).	
Har det skjedd plutselige endringer eller belastninger i familien som kan settes i forbindelse med elevens vansker? (Skilsmisse, flytting, søsken, sykdom etc.)	
Enkeltsituasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvilke tanker har foresatte om hva det var som gjorde at det gikk bra i situasjonen?	
Foresattes ansvarsfordeling når det gjelder å følge opp skole og skoleoppmøte.	
Eventuelle andre instanser som er involvert i familien.	
Eventuelle andre støttespillere i familiens nettverk.	
Hvilke tiltak er prøvd hjemme og hvordan har disse fungert? (Morgenrutiner, bytte av roller mellom foresatte, samtale med eleven)	
Foresattes ønsker og mål for elevens fremtidige fungering	

**VURDERINGSSKJEMA FOR SKOLEFRAVÆR-FORESATTEVERSJON
(SRAS-R-F)
Vedlegg 2a**

		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte får barnet det vondt av å gå på skolen fordi det er redd for noe på skolen (for eksempel prøver, skolebussen, lærere eller brannalarm)?							
2	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever?							
3	Hvor ofte har barnet mer lyst til å være sammen med sine foreldre enn å dra på skolen?							
4	Når barnet ikke er på skolen i løpet av uka (mandag til fredag), hvor ofte drar han eller hun hjemmefra og gjør noe morsomt?							
5	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi det vil føle seg trist eller lei av å dra dit?							
6	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi det føler seg flau når det er sammen med andre på skolen?							

7	Hvor ofte tenker barnet på sine foreldre eller på sin familie når hun eller han er på skolen?							
8	Når barnet ikke er på skolen i løpet av uka (mandag til fredag), hvor ofte snakker da barnet med eller treffer noen andre utenom familien?							
9	Hvor ofte har barnet det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist), sammenlignet med når barnet er hjemme med venner?							
10	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi barnet ikke har så mange venner der?							
11	Hvor ofte ville barnet heller vært sammen med familien enn å dra på skolen?							
12	Når barnet ikke er på skolen i løpet av uka (mandag – fredag), hvor mye koser han eller hun seg da med ting som å være sammen med venner eller dra til et sted?							

13	Hvor ofte får barnet det vondt (er redd, nervøs, trist) når det tenker på skolen på en lørdag eller søndag?							
14	Hvor ofte holder barnet seg borte fra bestemte steder på skolen (for eksempel ganger eller der spesielle elever oppholder seg) og der barnet er nødt til å snakke med andre?							
15	Hvor godt ville barnet ha likt å ha undervisning med en av foreldrene hjemme i stedet for med lærer på skolen?							
16	Hvor ofte nekter barnet å dra på skolen fordi det heller vil gjøre morsomme ting andre steder?							
17	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis barnet hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på grunn av skolen?							
18	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?							
19	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene var med?							

20	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis barnet kunne gjøre mer morsomme ting (som å være sammen med venner)?							
21	Hvor mye mer vondt får barnet det på skolen (blir redd, nervøs, trist) enn andre på sin alder får?							
22	Hvor mye mer holder barnet seg unna elever på skolen enn andre på barnets alder gjør?							
23	Ønsker barnet å være hjemme med en av foreldrene mer enn andre på samme alder?							
24	Har barnet mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen enn andre på samme alder?							

VURDERINGSSKJEMA FOR SKOLEFRAVÆR – ELEVVERSJON (SRAS-R-B)

Fylles ut i samarbeid med kontaktlærer, evt andre på skolen som eleven har relasjon til.

Vedlegg 2b

		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte får du vondt av å gå på skolen fordi du er redd for noe på skolen (for eksempel prøver, skolebussen, lærere eller brannalarm)?							
2	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever på skolen?							
3	Hvor ofte har du mer lyst til å være sammen med dine foreldre enn å dra på skolen?							
4	Når du ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte drar du da hjemmefra og gjør noe morsomt?							
5	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi du vil føle deg trist eller lei hvis du drar dit?							
6	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi du er flau når du er sammen med andre på skolen?							

7	Hvor ofte tenker du på dine foreldre eller på din familie når du er på skolen?							
8	Når du ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte snakker du da med eller treffer noen andre utenom familien?							
9	Hvor ofte har du det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist) sammenlignet med når du er hjemme med venner?							
10	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi du ikke har så mange venner der?							
11	Hvor ofte ville du heller vært sammen med familien enn å dra på skolen?							
12	Når du ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor mye koser du deg da med ting som å være sammen med venner eller dra til et sted?							
13	Hvor ofte får du det vondt (er redd, nervøs, trist) når du tenker på skolen en lørdag eller søndag?							

14	Hvor ofte holder du deg borte fra bestemte steder på skolen (for eksempel ganger eller der spesielle elever oppholder seg), der du er nødt til å snakke med andre?							
15	Hvor godt ville du ha likt å ha undervisning med en av foreldrene hjemme i stedet for med lærer på skolen?							
16	Hvor ofte nekter du å dra på skolen fordi du heller vil gjøre morsomme ting andre steder?							
17	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis du hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på skolen?							
18	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?							
19	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene dine var med deg?							
20	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis du kunne gjøre							

	morsomme ting etter skoletid (som å være sammen med venner)?							
21	Hvor mye mer vondt har du det på skolen (er redd, nervøs, trist) enn andre på din alder?							
22	Hvor mye mer holder du deg unna elever på skolen enn andre på din alder?							
23	Ønsker du å være hjemme med en av foreldrene dine mer enn andre på din alder ønsker?							
24	Har du mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen enn andre på din alder har?							

**VURDERINGSSKJEMA FOR SKOLEFRAVÆR, LÆRERVERSJON
(SRAS-R-L)**

Vedlegg 2c

		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte får eleven det vondt av å gå på skolen fordi han eller hun er redd for noe på skolen (for eksempel prøver, skolebussen, lærere eller brannalarm)?							
2	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever på skolen?							
3	Hvor ofte har eleven mer lyst til å være sammen med sine foreldre enn å dra på skolen?							
4	Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte drar eleven da hjemmefra og gjør noe morsomt?							
5	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun vil føle seg trist eller lei ved å dra på skolen?							
6	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun blir flau ved å være sammen med andre på skolen?							

7	Hvor ofte tenker eleven på sine foreldre eller på sin familie mens han eller hun er på skolen?							
8	Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte snakker han eller hun med eller treffer andre utenom familien?							
9	Hvor ofte har eleven det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist), sammenlignet med når han eller hun er hjemme med venner?							
10	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun ikke har så mange venner der?							
11	Hvor ofte vil heller eleven vært sammen med familien enn å dra på skolen?							
12	Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor mye koser eleven seg da med ting som å være sammen med venner eller dra til et sted?							

13	Hvor ofte får eleven det vondt (er redd, nervøs, trist) når han eller hun tenker på skolen på en lørdag eller søndag?							
14	Hvor ofte holder eleven seg borte fra bestemte steder på skolen (for eksempel ganger eller der spesielle elever oppholder seg), der han eller hun er nødt til å snakke med andre?							
15	Hvor godt ville eleven ha likt undervisning med en av foreldrene hjemme i stedet for med lærer på skolen?							
16	Hvor ofte nekter eleven å dra på skolen fordi han eller hun heller vil gjøre morsomme ting andre steder?							
17	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis eleven hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på skolen?							
18	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?							

19	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene var med?							
20	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis eleven kunne gjøre mer morsomme ting etter skoletid (som å være sammen med venner)?							
21	Hvor mye mer vondt har eleven det på skolen (er redd, nervøs, trist) enn andre på samme alder?							
22	Hvor mye mer holder eleven seg unna elever på skolen enn andre på samme alder?							
23	Ønsker eleven å være hjemme med en av foreldrene mer enn andre på samme alder?							
24	Har eleven mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen mer enn andre på samme alder?							

Bruk av SRAS-skjemaene

Om SRAS-skjemaene:

Et spesielt redskap for å kartlegge skolevegringens funksjon:

SRAS-R står for «Skjema for vurdering av skolenekting –revidert» (School refusal assessment scale, revised) (Kearney 2002b, 2006)

Skjemaet består av 24 ledd, det vil si seks for hver av de fire funksjonene det antas at skolevegring har:

- Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag: spørsmål 1, 5, 9, 13, 17 og 21.
- Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse: spørsmål 2, 6, 10, 14, 18 og 22 f.eks. snakke høyt i klassen, ha en prøve, gruppearbeid, muntlig presentasjon og prestere i kroppsøving.
- Søker oppmerksomhet: spørsmål 3, 7, 11, 15, 19 og 23. Disse elevene er ikke spesielt stresset i situasjoner i skolen.
- Velger konkrete, attraktive aktiviteter: spørsmål 4, 8, 12, 16, 20 og 24. F.eks se TV, spille dataspill, sove om morgenen og gå inn i uheldige vennskapsforhold (vanligst i alderen 11-17 år)

Leddene består av utsagn som skal bekreftes ved å skåre på en skala fra 0 (aldri) til 6 (alltid). Skårene summeres, og det regnes ut gjennomsnitt for leddene for hver årsak. Deretter rangeres årsakene fra mest til minst viktig.

SRAS-R finnes i tre versjoner:

- 1.Vurderingsskjema - elev-versjon.
- 2.Vurderingsskjema - foreldreversion.
3. Vurderingsskjema - lærerversion.

Hva skal de måle?

SRAS-R skjemaene kan gi en pekepinn på forhold om hvorfor skolenektingen finner sted.

En studie konkluderer med at skjemaene alene antakelig ikke gir tilstrekkelig informasjon om årsakene til skolenektingen.

Skåring av SRAS-R

Totalskårer per indeks deles på 6 (eller antall spørsmål som er besvart innenfor indeksen).

Dette gjøres separat på vurderingsskjema fra elev, samt for mor og far.

Regn deretter ut gjennomsnittet per indeks på alle vurderingsskjemaene.

Indeksen med høyest skåre regnes som primærårsak til fraværet.

Skårer på + -0.50 regnes som «likeverdige».

Husk at dette kun er å regne som hypoteser til fraværet.

TABELL KEARNEY

SKÅRINGSSKJEMA - ELEV

Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering eller bedømmelse		Søker oppmerksomhet		Velger konkrete, attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=	

SKÅRINGSSKJEMA - LÆRER

Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse		Søker oppmerksomhet		Velger konkrete, attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=	

SKÅRINGSSKJEMA - FORELDRE/FORESATTE							
Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse		Søker oppmerksomhet		Velger konkrete, attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=	

Figur 1: SRAS-R-B. Oversatt av Børge Holden og Jan-Ivar Sålmann (2010) etter tillatelse fra Christopher A. Kearney